

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Управлінський контроль в публічній сфері»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, 2022 року набору
Код і найменування спеціальності	Для здобувачів вищої освіти спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування
Тип і назва освітньої програми	ОПП Місцеве самоврядування
Курс, семестр	4 курс, 7 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю	Загальна кількість кредитів ЄКТС – 4,0, загальна кількість годин – 120 годин, із яких: для денної форми: лекцій – 16 год., практичних – 24 год. Форма підсумкового контролю – залік.
Мова (и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій, кафедра публічного управління та адміністрування
Контактні дані розробника(ів)	<i>Викладачка: Мирна Ольга, к. е. н., доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування</i> <i>Контакти: аудиторія 494 (ПДАУ, навчальний корпус № 4)</i> <i>e-mail: olga.myrna@pdau.edu.ua</i> <i>Сторінка викладачки: https://www.pdau.edu.ua/people/myrna-olga-volodymyrivna</i>
МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ	
Статус навчальної дисципліни	Вибіркова фахова навчальна дисципліна
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Освітні компоненти: «Адміністративний менеджмент», «Публічне управління», «Служба в органах місцевого самоврядування».
Компетентності	загальні ЗК8. вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; ЗК9. здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. фахові ФК2. здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів; ФК9. здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.
Результати навчання	ПРН 8. розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень; ПРН 11. уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції; ПРН 15. застосовувати методи контролю якості у сфері професійної діяльності.
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувачів вищої освіти професійних компетентностей у поєднанні з низкою соціальних навичок, а саме здатністю:

- виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах;
- працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети;
- діяти соціально відповідально та свідомо;
- діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Формування у здобувачів вищої освіти компетентностей з питань управлінського контролю, зокрема щодо параметризації управлінського контролю через визначення його сутності та місця в системі публічного управління та адміністрування, виявлення організаційно-функціональних взаємозв'язків між інститутами управлінського контролю в публічній сфері.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- Тема 1. Сутність, об'єкт та функції управлінського контролю. Методологічні засади організації контролю в сфері публічного управління та адміністрування.
- Тема 2. Світові стандарти системи контролю. Досвід здійснення контролю в публічному управлінні та адмініструванні в зарубіжних країнах.
- Тема 3. Організаційні засади здійснення контролю в органах публічної влади України. Система та статус контролюючих органів в Україні.
- Тема 4. Моніторинг і аудит у системі публічного управління.
- Тема 5. Результативність і ефективність управлінського контролю в публічній сфері.
- Тема 6. Управління процесом управлінського контролю в публічній сфері. Інформатизація управлінського контролю в публічній сфері.
- Тема 7. Підготовка та проведення державного контролю у різних сферах. Управлінський контроль у сфері виконавчої влади.
- Тема 8. Громадський контроль у сфері державного управління та місцевого самоврядування.
- Тема 9. Регіональні виміри управлінського контролю в публічній сфері.
- Тема 10. Контроль з боку органів місцевого самоврядування.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

Словесні методи (лекція, розповідь-пояснення, бесіда), наочні (ілюстрування); практичні методи (робота з навчально-методичною літературою, розв'язування практичних завдань); методи формування пізнавальних інтересів (навчальні дискусії, метод використання життєвого досвіду); методи стимулювання, мотивації й обов'язку (роз'яснення мети вивчення предмета, висування вимог, заохочення, оперативний контроль, вказування на недоліки, зауваження); інтерактивні методи (моделювання професійних ситуацій, дискусії, аналіз ситуацій); комп'ютерні і мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій, дистанційне навчання).

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала оцінювання результатів навчання

Наведені в Додатку до Силабусу

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

– щодо термінів виконання та перекладання

здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання LMS Moodle), до яких має бути виконано певне завдання.

<p>– щодо академічної доброчесності</p>	<p>виконані завдання здобувачами вищої освіти мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. У разі виявлення факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час практичних занять заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. Нормативно-правові акти стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці «Академічна доброчесність» сайту ПДАУ (https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist).</p>
<p>– щодо відвідування занять</p>	<p>не дозволяються пропуски занять та запізнення з неповажних причин. Здобувачі освіти повинні приймати активну участь під час проведення занять, виконувати необхідний мінімум навчальної роботи, що є допуском до підсумкового контролю. Обов'язкове вимкнення мобільних девайсів під час відвідування занять в аудиторії. В умовах впровадження дистанційної форми навчання за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, індивідуальний графік, знаходження на карантині тощо) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватися самостійно, на засадах академічної доброчесності. При цьому щотижня здобувач вищої освіти має звітувати через електронну пошту, або через систему дистанційного навчання LMS Moodle про стан виконання завдань.</p>
<p>– щодо зарахування результатів неформальної \ неформальної освіти</p>	<p>Здобувачі вищої освіти мають право на перезарахування результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного Положення про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Здобувачі можуть самостійно на платформах онлайн-освіти, шляхом участі у короткострокових навчальних програмах і проєктах (з видачею сертифіката) опановувати навчальний матеріал, який за змістом дозволяє набуті очікувані навчальні результати навчальної дисципліни.</p>
<p>– щодо оскарження результатів оцінювання</p>	<p>Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до декана факультету. Порядок оскарження результатів оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті.</p>
<p>РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ</p>	

Основні

1. Андрійко О. Ф. Державний контроль в Україні : організаційно-правові засади К. : Наук. думка, 2004. 300 с.
2. Бакуменко В.Д., Шабінський О.В. Контроль у публічному управлінні та адмініструванні [Конспект лекцій]. Харків: Вид-во «Смугаста типографія», 2018. 92 с.
3. Виконавча влада і адміністративне право. За заг. ред. В. Б. Авер'янова. К. : Ін-Юре, 2002. 668 с.
4. Вступ до публічного адміністрування : навч. посіб. Н. Л. Гавкалова, Т. А. Власенко, Л. Ю. Гордієнко та ін. ; за заг. ред. докт. екон. наук, професора Гавкалової Н. Л. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 382 с.
5. Гарашук В. М. Контроль та нагляд у державному управлінні. Харків: Фоліо, 2002. 176 с.
6. Гоцько А. Технологія системи соціального контролю діяльності органів місцевого самоврядування. К : Вид-во УАДУ, 2000. 96 с.
7. Грищенко О. І. Контроль та оцінювання управлінської діяльності : опор. конспект лекцій. К. : НАДУ, 2009. 108 с.
8. Громадська експертиза діяльності органів виконавчої влади в Україні: організація та проведення: практ. посіб. О. В. Літвінов, О. В. Тинкован, Н. М. Літвінова [та ін]; за заг. ред. О. В. Літвінова. Д.: МОНОЛІТ, 2010. С. 18.
9. Груба Г. І. Методологічні підходи до контролю в сфері державного управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток.* 2011. № 7. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=296>.
10. Методичні рекомендації «Розроблення Програми комплексного відновлення території громад» (2023). URL: <https://r2p.org.ua/page/programa-kompleksnogo-vidnovlennya-terytoriyi-gromad-metodychni-rekomendacziyi>. (дата звернення 25.01.2024 р.).
11. Методичні рекомендації щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад (2022). URL: <https://mtu.gov.ua/files/.pdf>. (дата звернення 25.01.2024 р.).
12. Нагаєв В. М. Публічне адміністрування: Електронний навчальний посібник. Харків : ХНАУ, 2018. 278 с.
13. Сушинський О. І. Контроль у сфері публічної влади : теоретико-методологічні та організаційно-правові аспекти : [Моногр.] Львів. : ЛРІДУ УАДУ, 2002. 467 с.
14. Технології публічного адміністрування та контроль в публічному управлінні [Текст]: навч. посіб. / В. Д. Бакуменко [та ін.] Харків: Вид-во «Смугаста типографія», 2018. 336 с.
15. Цепенда В. М. Класифікація видів державного контролю. *Державне управління: удосконалення та розвиток.* 2019. № 9. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1613>. DOI: 10.32702/2307-2156-2019.9.79
16. Чаплинська Ю.А. Контроль щодо забезпечення законності та дисципліни в діяльності органів публічного адміністрування. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.* 2017. №1. С. 190-195.
17. Якубовський О. П., Бутирська Т. А. Державна влада і громадянське суспільство : система взаємодії : [Моногр.]. О. : ОРІД НАДУ, 2004. 196 с.

Допоміжні

1. Гаєвський Б. А., Ребкало В. А., Туленков М. В. Політичне управління : [Навч. посіб.] К. : УАДУ, 2001. 160 с.
2. Держава і громадянське суспільство в Україні: проблеми взаємодії: Монографія. За ред. І. О. Кресіної. К.: Логос, 2007. 316 с.
3. Державне управління : [Навч. посіб.] / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна, Л. Ю. Гордієнко. К. : Знання-Прес, 2003. 343 с. (Сер. «Вища освіта ХХІ століття»).
4. Державне управління в Україні: організаційно-правові засади: [Навч. посіб.] / Н. Р. Нижник, С. Д. Дубенко, В. І. Мельниченко та ін. ; за заг. ред. Н. Р. Нижник. К. : УАДУ, 2002. 164 с.
5. Дідківська Л. І., Головка Л. С. Державне регулювання економіки. К. : Знання, 2008. 213 с.
6. Енциклопедичний словник з державного управління. / уклад: Ю. П. Сурмін [та ін.]; за ред. Ю. В. Ковбасюка [та ін.]. К. : НАДУ, 2010. 820 с.
7. Іжа М., Радченко О. Громадський контроль в системі публічного управління як ефективний інструмент експертизи державно-управлінських рішень. *Публічне управління: теорія та практика.* 2012. № 4(12). С. 74–79.
8. Керецман В. Ю. Державне регулювання регіонального розвитку: теоретичні аспекти : [Моногр.] К.

: Вид-во УАДУ, 2002. 188 с.

9. Коломоець Т.О. Зарубіжний досвід контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування як суб'єктів адміністративного права URL: <http://www.stationline.org.ua/pravo/76/12542-zarubizhnij-dosvid-kontrolyu-za-diyalnistyu-organiv-miscevogosamovryaduvannya-yak-sub-yektiv-administrativnogo-prava-ta-osnovni-napryamki-jogo-zapozichennya-vukra%D1%97ni.html>
10. Крупник А. С. Громадський контроль: сутність та механізми здійснення. Теоретичні та прикладні питання державотворення. 2007. № 1. URL: www.library.oridu.odessa.ua.
11. Круш П. В., Кожем'яченко О. О. Регіональне управління. К. : ЦУЛ, 2007. 248 с.
12. Лазор О. Д. Основи місцевого самоврядування : [Навч. посіб.] К. : ЦУЛ, 2003. 432 с.
13. Латишева В. В. Громадські слухання як механізм громадського контролю за якістю управлінських послуг. *Державне будівництво*. № 2. 2016. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2007-2/doc/3/08.pdf>.
14. Любченко П.М., Смоляр О.А. Зарубіжний досвід організації контролю у сфері місцевого самоврядування. 2015. 20 с. URL: [file:///C:/Users/Admin/Downloads/dbms_2015_29_4%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Admin/Downloads/dbms_2015_29_4%20(3).pdf)
15. Малиновський В. Я. Державна служба: теорія і практика : [Навч. посіб.]. К. : Атіка, 2003. 160 с.
16. Оболенський О. Ю. Державна служба. К. : КНЕУ, 2006. 472 с.
17. Оболенський О. Ю. Державне управління та державна служба : [словник-довідник]. К. : КНЕУ, 2005. 478 с.
18. Ординський В. Л. Управління в органах виконавчої влади : [Навч. посіб.]. К. : ЦУЛ, 2008. 296 с.
19. Панченко Т. В. Громадський контроль і його вплив на формування ефективності роботи місцевого врядування. Зарубіжний досвід організації та роботи місцевої влади [монографія] / О. В. Власенко, П. В. Ворона, М. О. Пухтинський та ін. Полтава, 2009. С. 261-276.
20. Полтораков О. Громадський контроль над «силовими» структурами в Україні: проблеми та перспективи. Національний інститут проблем міжнародної безпеки. Публікації. URL: <http://www.niisp.org.ua/default~38.php>
21. Соснін О. Національні інформаційні ресурси в сучасних умовах: проблемні питання вітчизняного законодавства. *Право України*. 2003. № 10. С. 125.
22. Стефанюк В. Правові акти управління. *Право України*. 2003. № 7. С. 3-9.
23. Теорія та практика державного управління: [зб. наук. пр.]. Х. : Вид-во ХарПІНАДУ «Магістр», 2012. Вип. 4 (39). 544 с. URL: http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2012-4/2012_04.pdf.
24. Харазішвілі Ю. Оцінка ефективності соціально-економічного розвитку регіонів України. *Економіка України*. 2007. № 9 (550). С. 55- 62.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Верховна Рада України : Офіційний веб-портал. URL : <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення : 19.08.2021).
2. Державне управління та місцеве самоврядування : Збірник наукових праць URL: <http://www.dbuapa.dp.ua/vidavnictvo/vidannya.htm>.
3. Державне управління: теорія і практика : Електронний науковий фаховий журнал URL: <http://www.academy.gov.ua/enfzh.html>.
4. Державне управління: удосконалення та розвиток : Електронне наукове фахове видання URL: www.dy.nauka.com.ua/.
5. Збірник наукових праць «Державне управління та місцеве самоврядування». Офіційний сайт: URL: <http://www.dbuapa.dp.ua/vidavnictvo/vidannya.htm>
6. Національне агентство України з питань державної служби. Офіційний веб-портал. URL : <https://nads.gov.ua/> (дата звернення: 19.08.2021).
7. Офіційний сайт Департаменту агропромислового розвитку Полтавської обласної державної адміністрації URL : <http://apk.adm-pl.gov.ua/>
8. Полтавська міська рада. Офіційний сайт. URL: www.rada-poltava.gov.ua/ (дата звернення: 25.08.2021).
9. Полтавська обласна державна адміністрація : Офіційний веб-портал. URL : <http://www.adm-pl.gov.ua/> (дата звернення : 25.08.2021).
10. Полтавська обласна рада та виконавчий комітет. Офіційний сайт.: URL: <https://oblrada-pl.gov.ua/> (дата звернення : 25.08.2021).
11. Президент України : [Офіційне інтернет-представництво Президента України](http://www.president.gov.ua/). URL : <https://www.president.gov.ua/> (дата звернення : 19.08.2021).
12. Урядовий портал : Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL : <http://www.kmu.gov.ua> (дата звернення: 19.08.2021).

13. Урядовий портал Кабінету Міністрів України. Офіційний сайт : URL: <http://www.kmu.gov.ua/>

Реквізити затвердження

Затверджено на засіданні кафедри публічного управління та адміністрування, протокол № 2 від 03 вересня 2024 року.

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Для здобувачів денної форми

Назви тем	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	виконання практичних завдань	розв'язування тестів	виконання завдань самостійної роботи	
Тема 1. Сутність, об'єкт та функції управлінського контролю. Методологічні засади організації контролю в сфері публічного управління та адміністрування.	-		3	3
Тема 2. Світові стандарти системи контролю. Досвід здійснення контролю в публічному управлінні та адмініструванні в зарубіжних країнах.	6		3	9
Тема 3. Організаційні засади здійснення контролю в органах публічної влади України. Система та статус контролюючих органів в Україні.	6		3	9
Тема 4. Моніторинг і аудит у системі публічного управління.	6		3	9
Тема 5. Результативність і ефективність управлінського контролю в публічній сфері.	6		3	9
Тема 6. Управління процесом управлінського контролю в публічній сфері. Інформатизація управлінського контролю в публічній сфері.	6		3	9
Тема 7. Підготовка та проведення державного контролю у різних сферах. Управлінський контроль у сфері виконавчої влади.	6		3	9
Тема 8. Громадський контроль у сфері державного управління та місцевого самоврядування.	6		3	9
Тема 9. Регіональні виміри управлінського контролю в публічній сфері.	6		3	9
Тема 10. Контроль з боку органів місцевого самоврядування.	-		3	3
Тести	-	22	-	22
Разом	48	22	30	100

Шкала та критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях

Для здобувачів денної форми

Кількість балів	Критерії оцінювання
6	<i>Високий рівень досягнення результатів навчання:</i> знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, системними, що дозволяє демонструвати результати навчання для виконання творчих завдань; навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.
4-5	<i>Достатній рівень досягнення результатів навчання:</i> здобувач вищої освіти знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, що дозволяє демонструвати результати навчання в стандартних ситуаціях; володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Проте бракує власних суджень
2-3	<i>Середній рівень досягнення результатів навчання:</i> здобувач вищої освіти засвоїв основний навчальний матеріал, що дозволяє демонструвати результати навчання за зразком; володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.
0-1	<i>Низький рівень досягнення результатів навчання:</i> здобувач вищої освіти має початкові уявлення про предмет вивчення, що забезпечує лише фрагментарне досягнення результатів навчання.

Шкала та критерії розв'язування тестів

Для здобувачів денної форми

Кількість балів	Критерії оцінювання
21-22	<i>Високий рівень досягнення результатів навчання:</i> знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, системними, що дозволяє демонструвати результати навчання для виконання творчих завдань; навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію, частка правильно виконаних тестових завдань – 90-100 %.
17-20	<i>Достатній рівень досягнення результатів навчання:</i> здобувач вищої освіти знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, розуміє основні закономірності, що дозволяє демонструвати результати навчання в стандартних ситуаціях; володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки, частка правильно виконаних тестових завдань – 74-89 %.
14-16	<i>Середній рівень досягнення результатів навчання:</i> здобувач вищої освіти засвоїв основний навчальний матеріал, що дозволяє демонструвати результати навчання за зразком; володіє елементарними вміннями навчальної діяльності, частка правильно виконаних тестових завдань – 60-73 %.
0-13	<i>Низький рівень досягнення результатів навчання:</i> здобувач вищої освіти має початкові уявлення про предмет вивчення, що забезпечує лише фрагментарне досягнення результатів навчання, частка правильно виконаних тестових завдань – 0-59 %.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Для здобувачів денної форми

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	<i>Високий рівень досягнення результатів навчання:</i> знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, системними, що дозволяє демонструвати результати навчання для виконання творчих завдань; навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.

2	<i>Достатній рівень досягнення результатів навчання:</i> здобувач вищої освіти знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, що дозволяє демонструвати результати навчання в стандартних ситуаціях; володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Проте бракує власних суджень.
1	<i>Середній рівень досягнення результатів навчання:</i> здобувач вищої освіти засвоїв основний навчальний матеріал, що дозволяє демонструвати результати навчання за зразком; володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.
0-0,5	<i>Низький рівень досягнення результатів навчання:</i> здобувач вищої освіти має початкові уявлення про предмет вивчення, що забезпечує лише фрагментарне досягнення результатів навчання.